

Gastronomi Temalı Festivaller Üzerine Yapılmış Çalışmaların Bibliyometrik Analizi

Dr.Öğretim Üyesi Aylin Aktaş Alan^{1*}
Dr.Öğretim Üyesi Özlem Şen²

Geliş tarihi: 04.11.2019
Kabul tarihi: 02.01.2020

Atıf bilgisi:
IBAD Sosyal Bilimler Dergisi
Sayı: 6 **Sayfa:** 132-144
Yıl: 2020 **Dönem:** Kış

This article was checked by *iThenticate*.
Similarity Index 8%

¹Antalya AKEV Üniversitesi, Türkiye,
aylin.alan@akev.edu.tr,
ORCID ID 0000-0003-4652-7011

²Antalya AKEV Üniversitesi,Türkiye,
ozlem.sen@akev.edu.tr,
ORCID ID 0000-0001-6506-170X

* Sorumlu yazar

ÖZ

Bu çalışmada, bibliyometrik analiz yardımıyla etkinlik turizmi çerçevesinde gastronomik etkinlik içerikli çalışmalara yönelik eğilim ve trendler belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla Web of Science Core Collection veri tabanında 6 farklı anahtar kelime ile 1975 yılından 2019 yılına kadar taramalar yapılmıştır. Taramalar sonucunda elde edilen 420 makalenin künye ve kaynakça bilgileri kullanılmıştır. Çalışmalar; yıllara göre yayın ve atıf sayıları, kavram ve konu yönelimleri, ülke işbirliklikleri ve ortak atıf ağları açısından incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre, hem yayın hem de atıf sayıları bağlamında alana olan ilginin 2008 yılından sonra çarpıcı bir şekilde arttığı söylenebilir. ABD'nin ülke işbirlikliklerinde kilit rol oynadığı, en fazla atıf alan derginin Journal of Business Research, çalışmanın ise Lee, Yong-Ki ve diğerlerine ait olan "Festivalscapes and Patrons' Emotions, Satisfaction, and Loyalty" olduğu bulgulanmıştır. Ayrıca gastronomik etkinlik temasının davranışsal niyet, motivasyon, turizm, festival ve deneyim konuları ile güçlü bağları olduğu tespit edilmiştir. Etkinlik alan tasarımı konusunun araştırılması gereken bir konu olduğu bulgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Etkinlik turizm,gastronomi turizmi,bibliyometrik analiz.

Bibliometric Analysis of Studies on Gastronomic Themed Festivals

Assist. Prof. Dr. Aylin Aktaş Alan^{1*}
Assist. Prof. Dr. Özlem Şen²

First received: 04.11.2019
Accepted: 02.01.2020

Citation:

IBAD Journal of Social Sciences

Issue: 6 **Pages:** 132-144
Year: 2020 **Session:** Winter

This article was checked by *iThenticate*.
Similarity Index 8%

¹ Antalya AKEV University, Turkey,
aylin.alan@akev.edu.tr,
ORCID ID 0000-0003-4652-7011

² Antalya AKEV University, Turkey,
ozlem.sen@akev.edu.tr,
ORCID ID 0000-0001-6506-170X

* Corresponding Author

ABSTRACT

In this study, with the help of bibliometric analysis, state of affairs and trends have been tried to be determined for gastronomic event studies within the framework of event tourism. For this purpose, from 1975 to 2019, 6 different keywords were searched in the Web of Science Core Collection database. Bibliographic information of 420 articles obtained as a result of scans were used. Studies have been examined in terms of publication and citation numbers, concept and subject orientations, country collaborations and common citation networks by years. According to the results of the analysis, it can be said that interest in the field has increased dramatically after 2008 in terms of both publication and citation numbers. It has been found that the US plays a key role in the country's cooperation and the most cited journal was Journal of Business Research and the study was found to be "Festivalscapes and Patrons' Emotions, Satisfaction, and Loyalty" by Lee, Yong-Ki et al. In addition, the theme of gastronomic activity has been strongly linked to behavioral intention, motivation, tourism, festival and experience. It was also found that placemaking is a subject to be researched.

Anahtar Kelimeler: Event Tourism, Gastronomic Festivals, Bibliyometrik Analysis

GİRİŞ

Etkinlik turizmi son yıllarda özel ilgi turizmi çeşitleri arasında turizm endüstrisinin önemli öğelerinden biri haline gelerek (Crompton ve McKay, 1997, s. 429) seyahat ve konaklama sektörüne önemli katkılar sağlamaktadır. Ayrıca destinasyonlar ve toplumlar açısından bir takım sosyal, çevresel, ekonomik yararlar sağlayarak ülkeleri turizm hedeflerine ulaştırmada bir araçtır. Kentler açısından genellikle bir çekicilik unsuru olarak nitelendirilen etkinlikler, artık birçok yerleşim yerinde kimi zaman yerel, kimi zaman ulusal veya uluslararası düzeyde düzenlenir hale gelmiştir. Hatta bazı şehirler tek başına ait oldukları ülkeden daha fazla turist çekebilmektedir. Bu durum turizm ve tanıtımda şehirleri ön plana çıkarmayı ve markalaştırmayı zorunlu hale getirmektedir (Bilgili ve diğ., 2012, s. 118).

Dünyada farklı temalarda (müzik, kültür ve sanat, tarımsal ürünler vb) festivaller organize edilerek etkinlik turizmi geliştirilmeye çalışılmaktadır. Düzenlenen bu festivaller, yerel halk ve ziyaretçilerin yerel ürünlere olan ilgisini arttırmakta, turistlerin etkinliğin yapıldığı yerdeki kalış sürelerini uzatmakta, kültürler arası etkileşimi geliştirmekte ve yerel halkın yaşam kalitesini arttırmaktadır (Yolal ve diğerleri, 2009, s. 279).

Ulusal ve uluslararası düzeyde düzenlenen gastronomik içerikli festivaller bölge turizmine önemli katkılar (Cole vd., 2009; Gürsoy vd., 2004; Bilgili vd., 2012; Huang vd., 2015) sağlar hale geldikçe bu alanda yapılan bilimsel çalışmalara olan ilgi de artmıştır. Gastronomi temalı festivallere ilişkin bilimsel yayın ve yayıncıların artış göstermesi, bu alanda oluşan bilgi kaynaklarının irdelenmesini ve özetlenmesini gerekli kılmaktadır. Buradan hareketle bu çalışmada, belirli bir alandaki literatürün nicel olarak ortaya çıkarılması ve eğilimlerin hangi yönde olduğunun tespit edilmesini sağlayan bibliyometrik analiz yönteminden yararlanılmıştır. Kullanılan bu yöntemle, etkinlik turizmi ve gastronomi turizmi özelinde gastronomi temalı festivaller konusunda yapılan çalışmaların bibliyometrik özelliklerinin belirlenerek mevcut durumun ortaya konulması, eğilimlerin belirlenmesi ve yeni yapılacak çalışmalara yol gösterici olması amaçlanmıştır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Turistik destinasyonlar, bölgeler ya da şehirler alternatif turizm ürünü oluşturmak, özellikle sezonun kötü olduğu dönemlerde turist sayısını arttırmak, bölge turizminin sağladığı ekonomik faydalardan azami derecede yararlanılmasını sağlamak, diğer destinasyonlar karşısında rekabet avantajı elde etmek gibi turizm amaçlarının dışında bölgeye istihdam yaratmak, şehrin altyapı iyileştirmelerinin gerçekleştirilmesi, yerel halkın refah seviyesinin artırılması, sosyal kaynaşmanın sağlanması, bölgenin tanınırlığının güçlenmesi, kültür-sanat izleyici kitlesini genişletmek gibi çok çeşitli nedenlerle yerel, ulusal ya da uluslararası bazda düzenlenen etkinliklere yönelmektedirler (Erdem ve diğerleri, 2018, s. 229). Bu etkinlikler, temalarına göre farklı türlere ayrılmaktadır. Bunlar, kültürel ve dinsel etkinlikler, toplumsal kutlamalar ya da festivaller, sanat ve eğlence etkinlikleri, spor etkinlikleri, iş amaçlı etkinlikler, eğitimsel ve bilimsel toplantılar, rekreasyonel etkinlikler, spor etkinlikleri, politik etkinlikler ve özel etkinliklerdir (Getz, 1997, s. 7; Karagöz, 2006, s. 16).

Etkinlikler, toplumun yeni deneyimler yaşamasına, yeni şeyler öğrenmesine, kültürel deneyimlere katılmasına ve yeni beceriler keşfetmesine imkan vermektedir. Ayrıca bireylerin etkinliğe katılan ulusal ve uluslararası düzeydeki sanatçılarla etkileşimde bulunması olanağı yanında bireyin yeni şeyleri deneyimlemesine, mutluluk hissi ve yaşadığı toplumun bir bireyi olmaktan dolayı gurur duymasına da etki etmektedir (Yolal, 2017, s. 38).

Bir destinasyonun turistik çekiciliğini canlandırmada ve geliştirmede etkili olan, otoritelerin bilgisi dahilinde belirli aralıklarla turist çekmek için yapılan etkinlik türlerinden birisi olan festivaller, “tatil” anlamına gelen Latince “festum/festa/festivas” kelimesinden türetilmiş, kutlama ya da şükran duygularını sunma amacıyla gerçekleştirilen sosyal bir toplanmayı ifade etmektedir (Karaca, vd., 2017, s. 224; Cudny vd., 2012, s. 708).

Gerçekleştirilen çeşitli festivaller içerisinde yer alan yemek festivali veya gastronomi festivali olarak adlandırılan festivaller (yemek, şarap, tarım ürünleri vb) en popüler festivallerdendir. Gastronomi festivali, yerel mutfakları dünya mutfakları ile buluşturan ve bilgi alışverişini sağlamak amacıyla düzenlenen organizasyondur (Büyükşalvarcı ve Akkaya, 2018, s. 452). Bu yönü ile turistlerin seyahat

tercihlerinde başlıca motivasyon kaynağı olarak dikkati çekmektedir (Whan ve Chan, 2013, s. 227). Bu festivaller, sosyal ve ekonomik açıdan yapıldığı bölgeye katkıda bulunmak ve kırsal alanlarda sürdürülebilirliği arttırmak için araç olarak kullanılmaktadır (Dredge and Whitford 2011, s. 487). Ayrıca, ziyaretçilere yalnızca yemek tadımı veya yemek deneyimi yaşatmaktan ziyade farklı kültürlerle de tanışma fırsatı sunarak toplam turizm deneyimi sağlamaktadır (Yuan ve diğerleri, 2005; Rusher, 2003). Böylece insanlar üzerinde duygusal etkiler yaratabilmektedir.

Son zamanlarda bölgesel, ulusal ve uluslararası çapta düzenlenen gastronomi festivallerinin sayısında artış gözlemlenmiştir. Bu festivaller yerel halkın eğlence ve kültürel anlayışlarının yanı sıra bir destinasyonun gelişmesinde ve ziyaretçilerin ilgisini çekmesinde önemli katkılar sağlamaktadır. Bu sebepten turizm destinasyonlarında gastronomi festivalleri gittikçe önem kazanmaktadır (Cömert ve Çetin, 2017, s. 1093). Buna paralel olarak da ulusal ve uluslararası alan yazında yapılan çalışmalar artış göstermiştir. Ancak literatürde gastronomi festivali konusunun hangi konularla ilişkili olduğu, trendlerin ve eğilimlerin neler olduğunu gösteren çalışmaların olmadığı gözlenmiştir.

Bilimsel çalışmaların sayısı arttıkça, araştırmacıların alanlarındaki gelişmelerin hangi yöne doğru ilerlediği, konularıyla ilgili hangi alanlarda boşluk kaldığı ve çalışmalarını nereye yoğunlaştıracakları gibi konular oldukça zorlayıcı hale gelmiştir. Bu noktada bibliyometrik yöntemler ya da bilimsel haritalama araştırmacılara oldukça fayda sağlamaktadır. Bibliyometrik yöntemler; araştırma yapılacak alanda yaşanan gelişmeler ve mevcut durum ile ilgili farklı bir bakış açısı oluşturarak, araştırmacıların daha geniş bir perspektifle inceleme yapma olanağını elde etmelerini sağlamaktadır (Zupic, 2015). Kitaplar ve diğer iletişim ortamlarına matematiksel ve istatistiksel yöntemlerin uygulanması olarak tanımlanan bibliyometri kavramı, ilk kez Alan Pritchard tarafından kullanılmış (Pritchard, 1969, s. 348) ve alandaki sistematik bilgi birikimi sayesinde her geçen gün gelişimini sürdürmektedir.

Bilimsel haritalama veya bibliyometrik analizler sağlık bilimleri, sosyal bilimler, fen bilimleri ve sanat alanlarında yaygın olarak kullanılmaktadır. Bilimsel haritalama analizi, farklı alanlardaki belgeler, yazarlar, kurumlar gibi unsurları ortaya koymak, tematik evrimini tespit etmek ve görselleştirmek için kullanılan bir yöntemdir. Diğer bir ifadeyle, bilimsel haritalama, bilimsel araştırmaların yapısal ve dinamik görüntüsünü göstermek amacıyla kullanılmaktadır (Cobo vd, 2015, s. 6).

Bibliyometrik analizlerin temel prensibi atıf ağları oluşturmaktır. Aynı ağ yöntemiyle performans değerlendirmesi için atıf analizi ve bilimsel haritalar elde edilebilmektedir (Van Raan, 2014, s. 18).

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu çalışma bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmada bibliyografik kaynak olarak, sosyal bilimler alanında çok sayıda dergiyi tarayan ve belirli bir zaman aralığına ait olmak üzere bu yayınların analizine imkan veren en geniş kapsamlı veri tabanlarından biri olan Web of Science Core Collection kullanılmıştır.

Web of Science veri tabanının günlük olarak güncellenmesi göz önünde bulundurularak tüm aramalar 29 Temmuz 2019 günü yapılmıştır. Aramada aşağıdaki filtrelemeler kullanılmıştır:

- Arama yapılabilecek en geniş aralık olan 1975-2019 yılları arasında yayınlanan çalışmalar taranmıştır.
- Arama yapılacak anahtar kelimelerin seçilebilmesi için konuyla ilgili detaylı bir literatür taraması yapılmış ve “gastronomy festivals”, “event tourism AND gastronomy”, “gastronomic events”, “food festivals”, “wine and food festivals”, “wine festivals” ve “beer festivals” olmak üzere 6 farklı anahtar sözcükle arama yapılmıştır.
- Bibliyometrik analiz pek çok yayın türüne uygulanabilmektedir ancak ana odağı makalelerdir (Hall, 2011, s. 16). Buradan hareketle belirlenen anahtar sözcükler sadece makalelerde arama yapılarak çalışma sınırlandırılmıştır.
- Arama 420 makale ile sonuçlanmıştır.
- Analizlerde, gastronomik içerikli festivaller kapsamına giren tüm konular “gastronomik etkinlik” (gastronomic events) ana başlığı altında toplanarak incelenmiştir.

Analizler SciMat v1.1.04 ve VOSviewer v1.6.11 programları ile yapılmıştır. SciMat v1.1.04 programı ile stratejik haritalar ve kümelenme haritaları, VOSviewer v1.6.11 programı ile de ağ haritaları ve yoğunluk haritaları oluşturulmuştur.

SciMat v1.1.04 java tabanlı bir program olup ağ analizini boylamsal düzeyde kurgulamaktadır. Programda, anahtar kelime, yazar, atıf analizleri yapılabilir ve analiz edilmek istenen konunun h-index, g-index toplam atıf gibi çeşitli değerlerine ulaşılabilir. Ayrıca, analiz edilen disiplinin ve alt çalışma temalarının yoğunluk (density) ve merkezilik (centrality) değerlerine göre alan içindeki konumlarını gösteren stratejik diyagramlar ve küme içindeki düğümlerin ağırlıklarına ilişkin sonuçlar elde edilebilmektedir (Cobo ve diğerleri, 2012, s. 1609-1630).

VOSviewer v1.6.11 programı da, java tabanlı bir program olup temel olarak bibliyometrik ağların analizinde kullanılmak üzere üretilmiştir. Ortak atıf ağlarını temel alarak yayımların, yazarların ya da dergilerin haritalarını veya birlikte görünme sıklıklarını kullanarak ağlardaki sözcüklerin haritalarını oluşturabilmektedir. (<http://uzgoru.ikc.edu.tr/S/15018/vosviewer>).

ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Bulgular

Yıllara Göre Yayımlanmış Makale Sayıları

Tablo 1. Yıllara Göre Yayımlanmış Makale Sayıları

Yıllar	Makale Sayısı	Yıllar	Makale Sayısı	Yıllar	Makale Sayısı	Yıllar	Makale Sayısı	Yıllar	Makale Sayısı
1976	1	1995	2	2002	3	2008	11	2014	16
1983	1	1997	5	2003	4	2009	10	2015	57
1986	1	1998	1	2004	2	2010	17	2016	48
1991	3	1999	5	2005	9	2011	20	2017	56
1992	1	2000	5	2006	4	2012	12	2018	53
1994	1	2001	6	2007	6	2013	22	2019	38
TOPLAM				420					

Kaynak: Web of Science verilerinden derlenerek yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Gastronomi festivalleri alanında 1976-2019 yılları arasında yayınlanan 420 çalışmanın yıllara göre dağılımı incelendiğinde konu ile ilgili çalışmaların 2008 yılından sonra artmaya başladığı ve en çok çalışmanın da 2015 yılında yayımlandığı görülmüştür (n=57).

Atıf Analizi

Gastronomi festivalleri alanında 1975-2019 yılları arasında yayımlanan 420 çalışmaya yapılan toplam atıf sayısı 1.164'tür. Lee vd. (2008)'nin "Festivalscapes And Patrons' Emotions, Satisfaction, and Loyalty" konulu çalışması 239 atıf alarak alandaki en çok atıf alan çalışmadır. Bu çalışma alana yön veren ve ışık tutan en önemli referans kaynaktır. Bu çalışmayı 165 atıf ile Yoon vd (2010), ve 131 atıf ile Yuan vd (2008) çalışmaları takip etmektedir.

Tablo 2. En Yüksek Atıf Alan Makaleler

Makale	Yazarlar	Kaynak	Yıl	Atıf Sayısı	Bağlantı
Festivalscapes And Patrons' Emotions, Satisfaction, And Loyalty	Lee, Yong-Ki; Lee, Choong-Ki; Lee, Seung-Kon; Babin, Barry J.	Journal Of Business Research	2008	239	23
Measuring Festival Quality And Value Affecting Visitors' Satisfaction And Loyalty Using A Structural Approach	Yoon, Yoo-Shik; Lee, Jin-Soo; Lee, Choong-Ki	International Journal Of Hospitality Management	2010	165	26
The Effects Of Quality And Satisfaction On Awareness And Behavioral Intentions: Exploring The Role Of A Wine Festival	Yuan, Jingxue (Jessica); Jang, SooCheong (Shawn)	Journal Of Travel Research	2008	131	24
Tamworth, Australia's 'Country Music Capital': Place Marketing, Rurality, And Resident Reactions	Gibson, C; Davidson, D	Journal Of Rural Studies	2004	110	3
The Relationships Between Food-Related Personality Traits, Satisfaction, And Loyalty Among Visitors Attending Food Events And Festivals	Kim, Yeong Gug; Suh, Bo Won; Eves, Anita	International Journal Of Hospitality Management	2010	103	23
Investigating The Role Of Festivalscape In Culinary Tourism: The Case Of Food And Wine Events	Mason, Michela C.; Paggiaro, Adriano	Tourism Management	2012	102	28
Visitors' Motivation For Attending The South Beach Wine And Food Festival, Miami Beach, Florida	Park, Kwang-Soo; Reisinger, Yvette; Kang, Hyun-Jung	Journal Of Travel & Tourism Marketing	2008	82	27
Authenticity And Festival Foodservice Experiences	Robinson, Richard N. S.; Clifford, Cate	Annals Of Tourism Research	2012	80	17

Kaynak: Web of Science verilerinden derlenerek yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

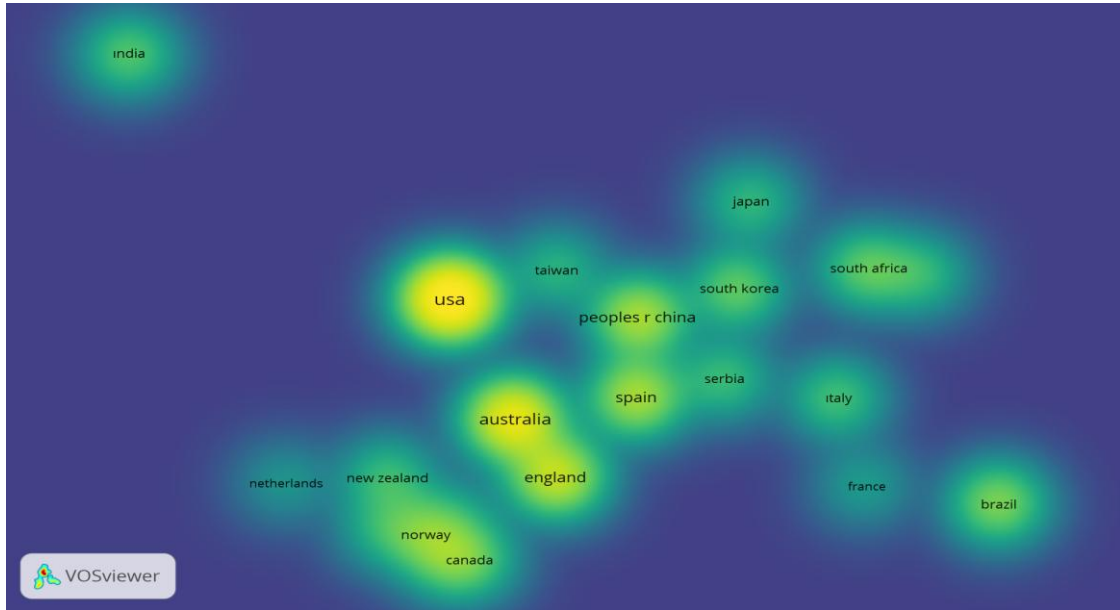
Ülkelere Göre Yapılan Yayın Sayıları

Tablo 3'de ülkelere göre yayın sayıları yer almaktadır. Konuyla ilgili toplam 43 farklı ülkede çalışma yapılmış olup, ABD 70 yayın ile alandaki tüm yayınların %16,7'sini üreterek alana en çok katkı sağlayan ülke olmuştur. Avustralya 47 ve İngiltere 35 çalışma ile ikinci ve üçüncü sıradaki ülkeler olarak listede yer almaktadır. Konu ile ilgili Türkiye'de yapılmış çalışma sayısı ise 11 olarak bulgulanmıştır.

Tablo 3. Ülkelere Göre Makale Sayıları

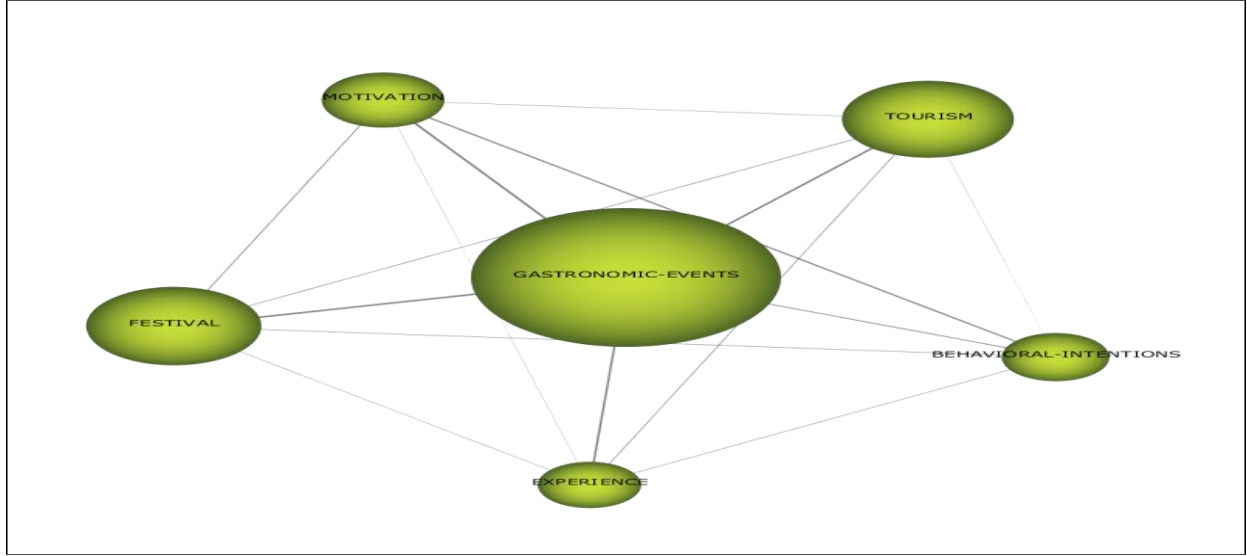
Ülke	Yayın Sayısı	%
ABD	70	16,7
AVUSTRALYA	47	11,2
İNGİLTERE	35	8,4
ÇİN	28	6,7
İSPANYA	28	6,7
GÜNEY KORE	17	4
GÜNEY AFRİKA	16	3,8
BREZİLYA	15	3,6
HİNDİSTAN	15	3,6
KANADA	14	3,4
TÜRKİYE	11	2,62
DİĞER	124	29,5
TOPLAM	420	100

Kaynak: Web of Science verilerinden derlenerek yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 1. Ülkelere Göre Yoğunluk Haritası

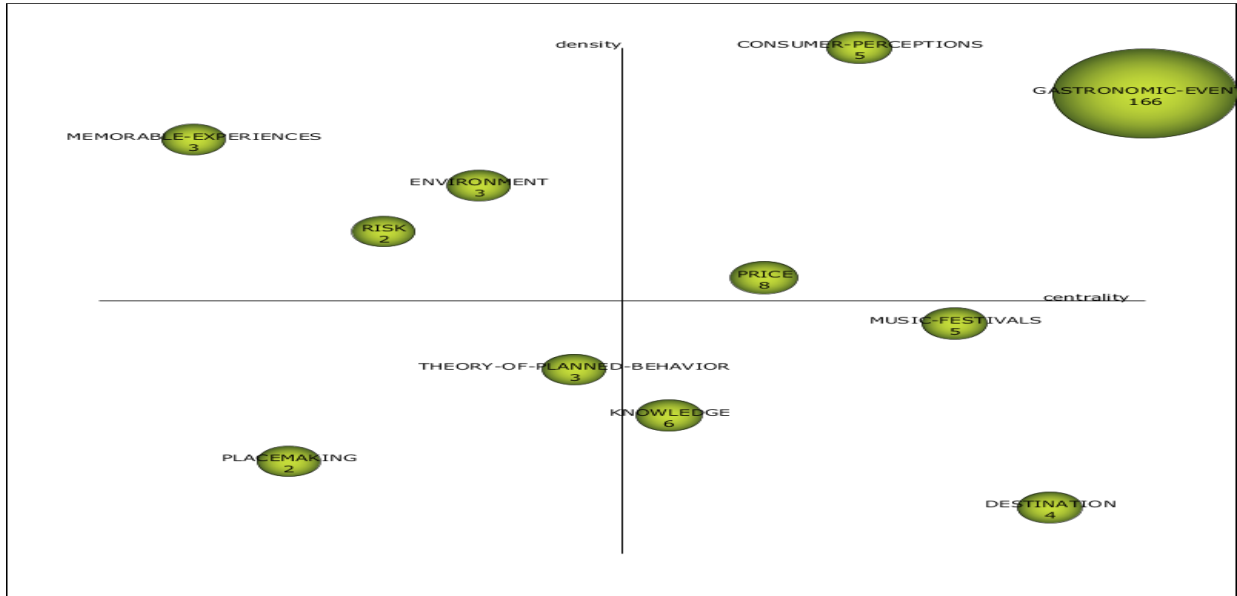
Şekil 1’de ülkelerin yapılan yayın sayısına göre yoğunluk haritası yer almaktadır. Haritada incelendiğinde gastronomi festivali alanında yapılan bilimsel yayınlarda ABD’nin merkezi bir konumda olduğu anlaşılmıştır. Diğer yandan Avustralya, İngiltere, Çin ve İspanya’nın diğer ülkelere göre daha yoğun yayın yaptıkları anlaşılmaktadır. Türkiye ise yayın yoğunluğunun fazla olduğu alana girememektedir.

Küme Ağı ve Stratejik Haritalar

Şekil 2. Küme Ağı

Şekil 2’de yer alan birincil küme ağına göre gastronomi festivalleri konusunun “davranışsal niyet”, “motivasyon”, “turizm”, “festival” ve “deneyim” konularıyla güçlü bağları bulunduğu görülmektedir. “Gastronomi festivalleri” temasının “festival”, “turizm” ve “motivasyon” temalarıyla olan bağlarının diğer bağlara göre daha güçlü olduğu ve adı geçen tüm temaların birbirleri ile de bağları olduğu görülmektedir.

Şekil 3. Stratejik Harita

Stratejik diyagramda yatay eksendeki “merkezilik (centrality)”, ilgili temanın diğer temalarla veya tematik alanlar ile ilişkisinin kuvvet derecesini ifade etmektedir. Yatay eksen sağ yöne gidildikçe ilişki kuvveti artarken sol yöne gidildikçe ilişki kuvveti azalmaktadır. Stratejik diyagramda dikey eksenindeki “yoğunluk (density)”, bilimsel yayın sayısının çokluğunu ifade etmektedir. Dikey eksen yukarı doğru gidildikçe temanın yoğunluğu yani çalışılma sıklığı artarken aşağı doğru gidildikçe temanın yoğunluğu azalmaktadır (Yıldız ve Aykanat, 2016, s. 715).

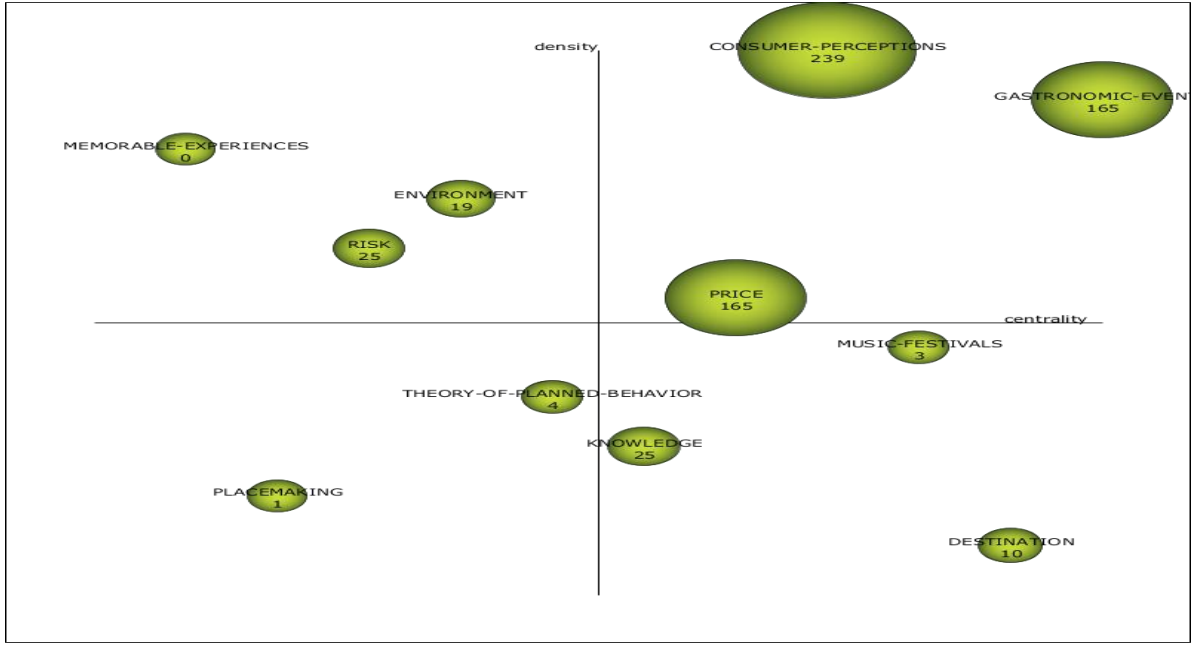
Haritanın sağ üst bölümünde yoğunluğu ve merkeziliği en yüksek olan temalar yer almaktadır. Bu temalar motor temalar olarak adlandırılmaktadır. Haritanın sağ alt bölümünde temel temalar yer almaktadır. Temel temalar, merkeziliği yüksek ancak yoğunluğu motor temalara göre daha düşük temalardır. Haritanın sol üst bölümünde güçlü ancak izole temalar yer almaktadır. Haritanın sol alt bölümünde yer alan temalar yükselen ya da kaybolan temalardır (Cobo ve diğerleri, 2012, s. 1609-1630).

Şekil 3 dikkate alındığında 11 temanın ön plana çıktığı görülmektedir. Bu temalardan 6 tanesi motor temalar ve temel temalardır. Bu temalar; gastronomik etkinlik (gatronomic event), fiyat (price), tüketici algısı (consumer perceptions), müzik festivalleri (music festivals), bilgi (knowledge) ve destinasyon (destination) temalarıdır. Haritanın sol alt bölümünde yer alan planlı davranış teorisi (theory of planned behavior) ve etkinlik alan tasarımı (placemaking) temaları yeni gelişen ya da kaybolan temalar grubunu temsil etmektedir. Sol üst bölümde yer alan kazanılmış deneyimler (memorable experiences), çevre (enviroment) ve risk (risk) temaları ise izole temalar grubu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 4'te temaların merkezilik ve yoğunluk değerleri verilmiştir. Bu temalardan; “gastronomik etkinlik” temasının yoğunluğu (24,99) ve merkeziliği (32,39) oldukça yüksektir. “Gastronomik etkinlik” temasından sonra 20,23 ile merkeziliği en yüksek olan tema “destinasyon” teması, yoğunluk olarak da 31,39 ile “tüketici algısı” teması göze çarpmaktadır. “Tüketici algısı” temasının görece yoğunluğu ve “destinasyon” temasının görece merkeziliği diğer temalara göre ön plana çıkmaktadır.

Tablo 4. Kümelerin Merkezilik ve Yoğunluk Düzeyleri

Küme	Merkezilik	Merkezilik Ağırlığı	Yoğunluk	Yoğunluk Ağırlığı
Gastronomik Etkinlik	32,39	1	24,99	0,91
Destinasyon	20,23	0,91	1,63	0,09
Müzik Festivalleri	19,57	0,82	12,79	0,45
Tüketici Algısı	17,12	0,73	31,39	1
Fiyat	17	0,64	15,81	0,55
Bilgi	14,77	0,55	7,29	0,27
Planlı Davranış Teorisi	14,15	0,45	9,46	0,36
Çevre	11,11	0,36	22,22	0,73
Risk	6,55	0,27	16,77	0,64
Etkinlik Alan Tasarımı	2,21	0,18	5,56	0,18
Kazanılmış Deneyimler	2,17	0,09	23,81	0,82

Şekil 4. En Yüksek Atıf Sayısına Göre Stratejik Harita

Şekil 4'teki stratejik haritada en fazla atıf alan temalar gösterilmektedir. Haritada 11 tema yer almaktadır. "Tüketici algısı" temasının en yüksek atıf alan (n=239) tema olduğu dikkati çekmektedir. Haritada "gastronomik etkinlik", "fiyat" ve "tüketici algısı" temaları motor temalar, "müzik festivalleri" "bilgi" ve "destinasyon" temaları temel temalar "planlı davranış teorisi" ve "etkinlik alan tasarımı" temaları yükselişte veya gerilemede olan temalar ve "kazanılmış deneyimler", "çevre" ve "risk" temaları izole temalar olarak yer almıştır.

Gastronomi festivali alanında 1975-2019 yılları arasında yayımlanan 420 çalışma tarafından toplamda 3.003 kaynağa atıfta bulunulmuştur. 420 çalışmaya yapılan toplam atıf sayısı ise 3.933'dir. Bunlardan 444 tanesi yazarların kendi çalışmalarına yaptıkları atıflardan oluşmaktadır. 420 yayın içerisinde çalışma başına ortalama atıf sayısı 9,21 iken, yıllık ortalama atıf sayısı 135,62'dir. Aşağıda belirli yıl aralıklarında alınan atıf sayılarına ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

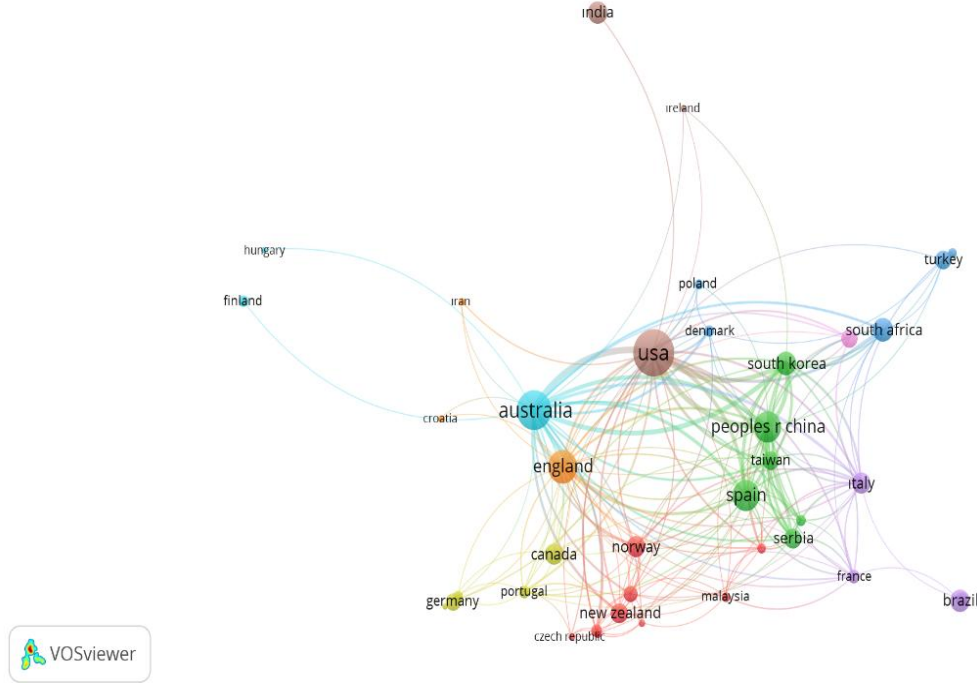
Yıllara göre atıf sayıları incelendiğinde (Tablo 5), 420 çalışmaya en fazla atıfın 2018 yılında gerçekleştirildiği gözlenmiştir (n=80). Alınan atıf sayılarında 2011 yılından sonra önemli bir artış yaşanmış olup, 2011 yılından sonra alınan atıflar (n=1726) toplam atıfların %43,88'ini oluşturmaktadır.

Tablo 5. Yıllara Göre Alınan Atıf Sayıları

Yıllar	Alınan Atıf Sayıları	Yüzde(%)
1975-1995	152	3,86
1996-2001	452	11,49
2002-2007	375	9,53
2008-2013	2074	52,73
2014-2019	880	22,37
TOPLAM	3933	100

Ağ ve Yoğunluk Haritaları

Farklı ülkelerdeki araştırmacıların birlikte gerçekleştirdikleri araştırmaların belirlenmesi amacıyla ağ haritası gerçekleştirilmiştir.

Şekil 5. Ülkelere Göre Ağ Haritası

Ana yayın ülkeleri arasındaki uluslararası işbirliğini gösteren ağ haritası Şekil 5’te gösterilmektedir. Haritada yer alan her bir düğüm bir ülkeyi, her bir bağlantı ise ülkeler arasındaki ilişkileri belirtmektedir. Düğümler arasındaki bağlantılar bağlantı sayısı arttıkça kalınlaşmaktadır. Bu haritada, dairelerin büyüklüğü her ülke tarafından yayınlanan makale sayısına göre değişmekte, renkler ise bir grup ülke tarafından oluşturulan kümeye karşılık gelmektedir. Haritada 5 küme yer almaktadır. Bunlar;

1. Küme (9 İçerik): Avustralya, Kanada, İngiltere, Almanya, Hollanda, Yeni Zelanda, Norveç, Portekiz, İsviçre,
2. Küme (6 İçerik): Brezilya, Fransa, İtalya, Meksika, Güney Afrika, Türkiye,
3. Küme (5 İçerik): Çin, Sırbistan, Güney Kore, İspanya, Tayvan,
4. Küme (2 İçerik): Hindistan ve ABD,
5. Küme (1 İçerik): Japonya.

Haritada incelendiğinde ABD, Avustralya ve İngiltere’nin konuyla ilgili en çok yayın yapan ülkeler olduğu öne çıkmaktadır. ABD’nin 19 farklı ülke ile işbirliği içinde olduğu bulunmuştur. Buradan hareketle, ABD’nin ülkeler arasındaki bilimsel ilişkilerin sağlanmasında kilit rol üstlendiği ve köprü görevi gördüğü söylenebilir. Ülkelerin işbirliklerine ve toplam bağlantı güçlerine bakıldığında ABD’nin bağlantı gücünün 186, 16 farklı ülke ile Avustralya’nın 156, 15 farklı ülke ile İngiltere’nin 56 ve Türkiye’nin bağlantı gücünün 6, işbirliği yaptığı ülke sayısının ise 5 olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca en fazla bağlantı sayısı ve gücüne sahip olan ABD’nin en çok Avustralya (bağlantı gücü 47) ile işbirliği içinde olduğu bulunmuştur. ABD ile bağlantı gücü açısından Avustralya’yı Çin’in (bağlantı gücü 32) takip ettiği tespit edilmiştir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bir ülkenin bilimsel yayınlarının uluslararası atıf indekslerinde taranması ve bu yayınlarının yoğunluğu söz konusu ülkenin alanla ilgili bilimsel ve teknolojik etkinliğinin ne düzeyde olduğunu göstermektedir. Son dönemde çeşitli alanlarda bilimsel yayın performansını farklı yöntemlerle ele alan çalışmalar bulunmaktadır (Demir ve Erigüç, 2017, s. 112). Araştırmacılar açısından çalışacakları konuların belirlenebilmesinde uluslararası alan yazında herhangi bir konu ve bağlantılı konuların neler olduğunun tespit edilmesi önem arz etmektedir.

Bu çalışmada gastronomi festivali alanında 1975-2019 yılları arasında uluslararası atıf indekslerinde yayımlanan 420 çalışmanın bibliyometrik özellikleri incelenmiştir. Yapılan yayınların yıllara göre dağılımına bakıldığında, 2008 yılından sonra alanda çalışmaların hız kazandığı ve konu ile ilgili en çok yayının ise 2015-2018 yılları arasında olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmada en yüksek atıf alan makaleler ve ülkeler incelendiğinde, Lee ve diğerlerinin 2008 yılında yapmış oldukları çalışma 239 atıf ile en yüksek atıf alan çalışma olarak dikkati çekmektedir. Bu bulgu literatürde yapılan araştırmalarda, çalışmanın referans kaynak niteliğinde sıklıkla kullanıldığını göstermektedir. Atıf analizi kapsamında, alanda yayımlanan çalışmaların 2008-2013 yılları arasından aldıkları atıf sayılarının (n=2074), toplam atıf (n=3933) sayısının %52,73'ünü oluşturduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, alanda yayın yapan yazarların referans niteliğindeki kaynakları kullanmaya özen gösterdikleri şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca alanda gerçekleştirilen çalışmalarda en çok atıf alan konuların tüketici algısı, fiyat ve gastronomik etkinlik üzerine yapılan çalışmalar olduğu dikkati çekmektedir.

Ülkelerin yayın performansları ve ülke işbirlikleri incelendiğinde, başta Amerika olmak üzere Avustralya, İngiltere, Çin ve İspanya'nın diğer 43 ülke arasında toplam yayın sayısının %49,7'sine sahip olduğu saptanmıştır. Amerika'nın tek başına 70 yayın ile yayınların %16,7'sine sahip ve gastronomi festivalleri konusunda çalışma yapan lokomotif ülke konumundadır. Türkiye ise 11 yayın ile %2,62'lik pay ile oldukça düşük bir performansa sahiptir. Elde edilen bu bulgu, Türkiye'nin gastronomi festivali alanında WoS kapsamında dizinlenen atıf indeksli dergilerde oldukça sınırlı sayıda makalenin yayımlandığını göstermektedir. Her ne kadar ulusal düzeyde gastronomi ve gastronomi turizmi alanında bibliyometrik yöntem kullanılarak gerçekleştirilen bazı çalışmalar (Sökmen ve Özkanlı, 2018; Güzeller ve Çeliker, 2017) mevcut olsa da çalışmanın gastronomi temalı festival yazınının mevcut durumu hakkında bilgi vermesi, gelecekte bu alandaki boşlukları araştırmacılara sunması bakımından önemli bir boşluğu doldurduğu ve bu doğrultuda Türkiye'de gastronomi festivali alanındaki yayın sayısının arttırması gerektiği ileri sürülebilir.

Tüketicilerin davranışsal niyetleri, deneyimleri ve motivasyon kaynakları zaman içerisinde değişkenlik göstermektedir. Bu çalışmada gastronomik etkinlik konusu ile ilişkili olarak davranışsal niyet, motivasyon, turizm, festival ve deneyim konularıyla ilgili, ayrıca bu konuların birbiri ile de ilişkilendirildiği yayınların yapıldığının bulgulanması bu olguyu destekler niteliktedir. Diğer taraftan etkinlik alan tasarımı temasının gastronomik etkinlikler konusunda yükselen bir tema olduğu, yeterince çalışılmadığı ve ileriki çalışmalarda bu konunun irdelenmesinin alana katkı sağlayacağı kuşkusuzdur.

Bu çalışmada veri kaynağı olarak sadece WoS veri tabanının kullanılmıştır. İleriki çalışmalarda Scopus, ScienceDirect gibi veri tabanlarının da dahil edilerek yayınların incelenmesi alana daha geniş bir katkı sağlayacaktır. Bunun yanısıra alanda saygın olarak nitelendirilebilecek kongrelerde sunulan bildirilerin de dahil edilerek bibliyometrik çalışmaların yapılması araştırmacılara gastronomi festivali konusunun seyri hakkında daha geniş öngörüler sunacaktır.

Bilgilendirme / Acknowledgement: Bu çalışma 20. Ulusal Turizm Kongresi'nde sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Aykanat, Z., ve Yıldız, T. (2016, Mayıs). *İşletme ve yönetim alanındaki "stratejik yönetim" kavramının evrimsel gelişiminin bilimsel haritalama yöntemiyle incelenmesi*. 24.Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi, Sabancı Üniversitesi, İstanbul.

- Büyükşalvarcı, A. ve Akkaya, A. (2018). The evaluation of gastronomy festivals as events tourism. *The Journal of Academic Social Science*, 6(67),452-467.
- Cobo, M. J., López-Herrera, A. G., Herrera-Viedma, E., & Herrera, F. (2012). SciMAT: A new science mapping analysis software tool. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 63(8), 1609-1630.
- Cobo, M. J., Martínez, M. A., Gutiérrez-Salcedo, M., Fujita, H., & Herrera-Viedma, E. (2015). 25 years at knowledge-based systems: a bibliometric analysis. *Knowledge-based systems*, 80, 3-13.
- Cole, S.T. ve Chancellor, H.C. (2009). Examining the festival attributes that impact visitor experience, satisfaction and re-visits intention. *Journal of Vacation Marketing*, 15(4), 323-333.
- Cömert, M. ve Çetin K. (2017). Gastroni temalı yerel festivaller üzerine bir değerlendirme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(54),1092-1101.
- Cudny, W., korec, P. ve Rouba, R. (2012). Resident's perception of festivals-a case study of lodz. *Sociologia*, 44(6),704-728.
- Demir, H. ve Erigüç, G. (2018). Bibliyometrik bir analiz ile yönetim düşünce sisteminin incelenmesi. *İş ve İnsan Dergisi*, 5(2),91-114.
- Dredge, D.; Whitford, M., (2011). Event tourism governance and the public sphere. *Journal of Sustainable Tourism*, 19(4-5), 479-499.
- Gürsoy, D., Kim, K., Uysal, M. (2004). Perceived impacts of festivals and special events by organizers: an extension and validation. *Tourism Management*, 25(2), 171-181.
- Güzeller, C.O. ve Çeliker, N. (2017). Geçmişten günümüze gastronomi bilimi: Bibliyometrik bir analiz. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 5(2), 88-102.
- Hall, C. M. (2011). Publish and perish? Bibliometric analysis, journal ranking and the assessment of research quality in tourism. *Tourism Management*, 32, 16-27.
- Huang, J. Z., Li, M., Cai, L. A. (2010). A Model of community based festival image. *International Journal of Hospitality Management*, 29(2), 254-260.
- <http://uzgoru.ikc.edu.tr/S/15018/vosviewer> 30.07.2019 tarihinde erişildi.
- Karaca, O.B., Yıldırım, O. ve Çakıcı, C. (2017). Adana uluslararası portakal çiçeği karnavalına katılan ziyaretçilerin algı ve memnuniyeti. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(37), 222-239.
- Sökmen, C. ve Özkanlı, O. (2018). Gastronomi turizmi alanyazının gelişimi: Journal of tourism and gastronomy studies dergisinde yayımlanan makaleler üzerine bir inceleme. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(2), 99-127.
- Van Raan, A. F. (2014). Advances in bibliometric analysis: research performance assessment and science mapping. *Bibliometrics. Use and abuse in the review of research performance*, 3, 17-28.
- Yolal M., Çetinel, F. ve Uysal M. (2009). An examination of festival motivation and perceived benefits relationship: Eskişehir international festival. *Journal of Convention & Event Tourism*, 10, 267-291.
- Yuan JJ, Cai LA, Morrison AM, Linton S. (2005). An analysis of wine festival attendees' motivations: a synergy of wine, travel and special events. *Journal of Vacation Marketing*, 11(1), 41-58.
- Whan, Y.K.P ve Chan, S.H.J. (2013). Factors that affect the levels of tourists' satisfaction and loyalty towards food festivals: A case study of Macau. *International Journal of Tourism Research*, 15, 226-240.
- Zupic, I. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429-472.